

Tiyatro İzlemenin Konuşma Kaygısı Olan Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi¹

Özge ÖZCAN REYHAN²
Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ³

Özet

Bu araştırmada konuşma kaygısı olan öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi, konuşma kaygılarının azaltılmasında tiyatro oyunlarının etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla konuşma kaygısı olan 6. sınıf öğrencilerine tiyatro oyunları izletilmiş, öğrencilerin konuşma becerilerinde ve konuşma kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma, karma yöntem araştırma desenlerinden iç içe desen kullanılarak yapılandırılmıştır. Araştırma ön-test son-test denkleştirilmemiş kontrol gruplu yarı deneysel desene yürütülmüştür. Araştırmanın nitel verileri, odak grup görüşmesi, görüşme metoduyla; nicel verileri, Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği, Konuşma Kaygı Ölçeğiyle toplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri içerik analiziyle, nicel verileri normallik testi ile t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, deney grubu ve kontrol grubunun öntest – sontest puanları incelendiğinde deney grubu öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Odak grup görüşmesi sonucunda 2 tema, 6 kategori, 13 kod; görüşme sonucunda 2 tema, 6 kategori, 21 kod; Tiyatroyla İlgili Düşünceler temasının altında Etkinlik Öncesi Tiyatro, Etkinlik Sonrası Tiyatro, Oyunları Beğenme kategorileri; Kaygıyla İlgili Düşünceler teması altında Etkinlik Öncesi Sosyal Kaygı, Kaygı Nedeni, Tiyatro Etkinliği Sonrası Kaygı Değişimi kategorileri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Konuşma becerisi
Konuşma kaygısı
Tiyatro izleme
Çocuk tiyatro oyunları

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 29.12.2020

Kabul Tarihi: 06.12.2021

Elektronik Yayım Tarihi: 27.12.2021

DOI: 11..11111/ted.xx

¹ Bu makale, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülmekte olan “Tiyatro izlemenin konuşma kaygısı olan öğrenciler üzerindeki etkisinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, İstanbul, ozgeozcan1991@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9547-2307

³ Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, İstanbul, neslihankarakush@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7808-1099

InvestigationTheEffect Of WatchingTheather On StudentsWith Speech Anxiety

Özge Özcan Reyhan¹
Doç. Dr. Neslihan Karakuş²

Abstract

In this study, the aim is to determine the effect of theater plays on there eduction of speech anxiety and on the development of speaking skills in the students with speech anxiety. For the purpose of this objective, the first 6th gradestudents with speech anxiety were watched children's theater plays and subsequently whether there was a significant difference in the students' speaking skills and speech anxiety levels wastested. The research was structured by using embedded design, one of the mixed research designs. The research was conducted with a pre-test post-test un equaled control group by quasi-experimental design. The qualitative data of the researchare collected by focus group interview and individual interview methods and the quantitative data by using the Speaking Skills Anxiety Scaleand Speaking Skills Evaluation Form. The qualitative data were analyzed by content analysis while the quantitative data viathe SPSS Package Program. At the study with the pre-test and post-test un equaled the control group by quasi-experimental design, when the pre-test and post-test scores of the experimental group and the control group were analyzed, a significant difference was found in favor of the experimental group students. As a result of the focus group interviews, at the beginning 2 themes, 6 categories, 13 codes while at the end of the interviews, 2 themes, 6 categories and 21 codes were determined.

Keywords

Speaking skill
Speech anxiety
Watching theather
Children's theather plays

AboutArticle

SendingDate: 29.12.2020
AcceptanceDate: 06.12.2021
Electronic IssueDate: 27.12.2021

DOI: 11..11111/ted.xx

GİRİŞ

Kişilerin kendilerini ifade edebilmeleri için toplumla ortaklaşa bir anlaşma sistemi oluşturmaları gerekmektedir. Bu anlaşma sistemi insanların birbirleriyle iletişim kurabilmelerine olanak sağlar. İnsan, dünya üzerinde var olduğu günden itibaren konuşma becerisini kullanmış ve diğer insanlarla konuşma becerisinin imkanları doğrultusunda iletişim kurmuştur.

Konuşma, biyolojik bir ihtiyaç olmasının yanı sıra öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin gerçekleşmesi için bir ön koşul, toplumun devamlılığı ve kişiler arası doğru iletişim kanalının kurulması için bir gerekliliktir (Yaman, 2016:36). Konuşma, birden fazla organın iş

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, İstanbul, ozgeozcan1991@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9547-2307

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, İstanbul, neslihankarakuş@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7808-1099

birliği içinde hareket etmesi sonucunda oluşur. Konuşmanın gerçekleşmesi için diyafram, akciğerler, nefes borusu, gırtlak, ses telleri, damak, dil, küçük dil ve dişlerin beyinden gelen bir komutla konuşan ve dinleyen arasında ortaklaşılan dilsel sembollerin kullanılması gerekir (Temizyürek & Erdem & Temizkan, 2016:46-47). Konuşma, insanların bir konu hakkındaki his ve fikirlerini aktarmasını sağlayan zihinsel bir süreçtir. Konuşma aracılığıyla zihnin söz kalıbına döktüğü duygu ve düşünceler şekillenir (Erdem, 2014:181). Şekillenen bu düşünceler kişinin iç dünyasını aktarmasına olanak sağlar. Bireyin iç dünyası ne kadar zengin olursa olsun ifade edilmediği müddetçe ortaya çıkamaz.

Birey iç dünyasının zenginliğini aktarırken anlatma becerilerinden yararlanır. Temel dil becerilerinden dinleme ve okuma becerileri dilin anlama boyutunu oluştururken konuşma ve yazma becerileri ise dilin anlatma boyutunu oluşturmaktadır. Birey kendini ifade etmek için konuşma ve yazma becerilerine müracaat etmek zorundadır. Yazma becerisi bireyin hayatına dahil ettiği son beceridir ve konuşma becerisine göre günlük yaşamda daha az kullanılır. Birey yaşadıklarını, hissettiklerini, tasarladıklarını, hayallerini, ilgi ve ihtiyaçlarını daha çok konuşma becerisiyle diğer bireylere aktarır.

Çocuklar, dünyaya geldikten kısa bir süre sonra konuşma becerisini aktif olarak kullanabilir hale gelir. Başlangıçta çıkardığı anlamsız sözcükler yavaş yavaş tek kelimelik cümlelere dönüşür. Tek kelimelik cümleler ise zamanla çocuğun kendini ifade edebileceği basit cümle yapılarına evrilir. Çocuğun konuşma edinimini kazandığı ilk ortam aile ve yakın çevresinden oluşmaktadır. Bu süreçteki konuşma edinimi formal bir öğrenme yapısından oldukça uzaktır. Bu sebeple çocuğun konuşmasında pek çok konuşma bozukluğu görülebilir. Artikülasyon bozuklukları, kekemelik, mahalli ağızla konuşma çocuklukta görülebilecek olan çeşitli konuşma kusurlarındandır.

Artikülasyon bozuklukları özellikle küçük yaşta çocuklarda sıkça görülen, kelimenin söyleyişinde yaşanan bozukluklardır. Artikülasyon bozuklukları dört farklı şekilde görülebilir; sesin eklenmesi, sesin atlanması, sesin değiştirilmesi ve sesin bozulması (Erdem, 2014:205). Kekemelik; konuşma sırasında takılma, duraklama, kasılma hâlidir. Kekemelik psikolojik, fizyolojik ya da nörolojik sebeplerle görülebilir. Konuşma kaygısı ise kekemeliği arttıran bir durumdur. Kekemeliğin küçük yaşta tedavisi önem arz etmektedir. Mahalli ağızla konuşma ise çocuğun konuşma esnasında İstanbul ağız yerine diğer yerel ağızları kullanmasıdır. Türkiye Türkçesinin standart dili İstanbul ağızıdır. Konuşmada İstanbul ağızı dışındaki ağızları kullanmamak gerekmektedir. Farklı ağızların kullanılması konuşma kusuru yaratmaktadır.

Konuşma kaygısı, bireyin duygu ve düşüncesini paylaşmasını zorlaştıran, konuşma sırasında hissedilen tedirginlik, başarısızlık hissi ile kalbin hızlı çarpması, terleme, ağzın kurumaması, yüzün kızarması, mide bulantısı gibi fizyolojik belirtilerin görüldüğü söyleyeceklerini unutmama, sesin ve ellerin terlemesi, aşırı hızlı konuşma durumudur. Konuşma kaygısı olan kişide konuşmadan kaçınma, konuşmakta zorlanma, konuşma gerektirecek durumlardan uzak durma, hata yapmaktan ya da yanıtlayamacağı soruyla karşılaşmaktan korkma, başarısız olacağını düşünme gibi davranışlar görülmektedir (Özcan, 2020:76). Özellikle topluluk önünde konuşma becerisinin kullanılması gereken durumlarda bireylerin konuşma kaygısının yaşadığı görülmektedir.

Kişinin topluluk önünde konuşma yaparken konuşma kaygısı yaşamasının nedenleri arasında Türkçeye hâkim olunmaması, Türkçenin sonradan öğrenilmesi, dinleyicilerin alaycı davranışları, özgüven eksikliği, utangaçlık, diksiyon problemleri, yanlış veya eksik bilgi

verme endişesi, anlaşılama korkusu gösterilebilir (Arslan'dan aktaran Baki & Karakuş, 2015). Kişinin yaşamını olumsuz etkileyen konuşma kaygısının giderilmesinde konuşma becerisi eğitimi önemli bir yer tutmaktadır.

Konuşma, tüm diğer dil becerileri gibi geliştirilebilir bir beceridir. Birey doğru bir konuşma eğitimiyle tüm duygu ve düşüncelerini ana dilinin kurallarına uygun biçimde, herhangi bir kaygı duymadan aktarabilir hale gelir. Okullar çok uzun yıllardır öğrencilerin ana dilinin kurallarını öğrendikleri, temel dil becerilerini geliştirdikleri ve öğrenme faaliyetleri içinde buldukları yegâne kurumlar olmuştur. Türkçe dersi ise öğrencilerin temel dil becerileri kazanmasını sağlayan ana derstir. Türkçe dersinde kullanılan yöntem ve teknikler öğrencilerin ana dilinin özelliklerini fark etmesini, ana dilini etkili ve doğru kullanması sağlar. Çocuğun eğitim hayatı başlayana kadar edindiği çeşitli konuşma kusurları, bilgi eksiklikleri Türkçe dersi vasıtasıyla giderilmeye çalışılır.

Türkçe dersinin hangi şartlarda ve nasıl anlatılması gerektiğini belirleyen program Türkçe Dersi Öğretim Programı'dır. Eğitim kurumlarımızda güncel olarak uygulanan program 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'dır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019) incelendiğinde öğrencilerin, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında belirlenen sekiz temel yetkinliğe sahip olması beklenmektedir. Bu yetkinlikler; ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim / teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifadedir. Belirlenen sekiz yetkinlikten ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade yetkinlikleri bireyin iletişim kurma becerisiyle doğrudan ilişkilidir. Bireyin sağlıklı bir iletişim kurabilmesi ise ancak konuşma becerisini doğru ve etkili kullanmasıyla mümkündür.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları (MEB, 2019) bölümünde öğrencilerin konuşma becerisi ile ilgili kazanması istenen hedefler belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin;

- okuma, yazma, dinleme/izleme, konuşma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi konuşma ve yazma kurallarına uygun, bilinçli, doğru ve özenli kullanmasının sağlanması,
- okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirip dil zevki ve bilincine ulaşması, duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmesinin sağlanması,
- duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini sözlü ya yazılı biçimde etkili ve anlaşılır şekilde ifade etmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisi ile ilgili kazanımlar ise "hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma yapma, konuşma stratejilerini ve beden dilini etkili kullanma, kelimeleri anlamlarına uygun biçimde kullanma, konuşma bağlamına uygun geçiş ve bağlantı ifadelerine yer verme, yabancı dillerden alınan kelimelerin yerine Türkçelerini kullanma" şeklindedir.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisi ile ilgili kazanımlar incelendiğinde kazanımların sarmal biçimde her yıl tekrarlandığı görülmektedir. 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda konuşma becerisinin ağırlığı %7'dir ve programda konuşma becerisiyle ilgili yalnızca 7 kazanıma yer verilmektedir. Bu durum, ilgili programda

konuşma becerisinin ihmal edildiğini göstermektedir (Kırbaş, 2019:162-165). Programda ihmal edilmiş olan konuşma becerisinin geliştirilmesi için okul içi ve okul dışında farklı etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yeni dünya düzeni, okulların eğitim için geçerli olan tek kurum olma özelliğini değiştirmektedir. Yeni dünya düzeni, eğitim – öğretim faaliyetlerinin farklı mekânlarda, farklı zaman dilimlerinde uygulanabilmesine imkân sağlamaktadır. İnsanın var olduğu her mekân, yeni bir öğrenme ortamı demektir. Değişen eğitim – öğretim anlayışıyla birlikte öğrencilerin dört temel dil becerilerinin geliştirilmesinde farklı mekânların, farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması mümkündür. Günümüzde okul dışı etkinlikler bir hayli önem kazanmıştır. Eğitimde kullanılabilecek okul dışı mekânlardan biri tiyatro sahneleridir. Tiyatro sahnelerinde oynanan oyunlar çocukların hem dil gelişimlerine katkı sağlamakta hem de onları düşünmeye yönlendirmektedir.

Tiyatro, insanın insanla olan etkileşimini, evrensel ve düşünsel boyutları ile sorgulayıp içinde bulunduğu toplumun yapısını toplumsal ve yaşamsal olanla bütünleştirip yeniden var ederek sahneden seyirciye ulaştıran bir sanat dalıdır (Uzgören, 2013:9). Tiyatro, sahneden seyirciye ulaşım sürecinde yaşamı var eden tüm öğelerden yararlanır.

Tüm sanat dalları arasında yaşamı en somut haliyle ele alan ve yaşama sıkı sıkıya bağlı olan en önemli sanat dalı tiyatrodur (Şener, 2016:69). Yaşamdaki tüm değişim ve dönüşümler tiyatro sahnesine yansır. Tiyatro, insanlık tarihindeki tüm duygu ve düşüncelere yer verir. Tiyatro, meydana gelen olaylara farklı bir gözle bakmamızı sağlar. Tiyatro, fikirleri görünür kılıp somutlaştırır, içinde yaşadığımız dünyayı yeniden kurgulayıp olaylara tekar bakmamızı, sorgulamamızı, eleştirel bilinç kazanmamızı sağlar (Kuyumcu, 2003:18).

Tiyatro oyuncularını konuşma becerisini kullanmada yetkin kişilerdir. Tiyatro oyuncularını uzun yıllar boyunca diksiyon eğitimi almış kişilerdir. Tiyatro oyuncularını, İstanbul ağzına hâkim, beden dilini, jest ve mimiklerini doğru kullanabilen, ana dilinin olanaklarını en güzel biçimde kullanabilen kişiler arasından seçilirler. Ayrıca oyunun sergilendiği süre boyunca konuşma kaygısı yaşamazlar. Geniş kitlelere oldukça rahat biçimde hitap edebilirler. “Çocuklar dil ve zihin dünyalarının gelişmeye başladığı çağlardan ergenlik çağına kadar çeşitli kimseleri kendilerine model olarak alırlar” (Sallabaş, 2011:2). Çocuklar, çocukluktan yetişkinliğe kadar olan süreçte gelecekte nasıl bir insan olacaklarını inşa ederler. Bu dönemde çocukların karakterleri oluşur, temel yaşam becerileri gelişir. Çocuklar, düşünme ve düşündüklerini ifade etme becerisini kazanırlar. Bu süreç, çocukların ileride nasıl bir insan olacaklarını şekillendirir. Bu gelişim sürecinde çocukların karşılına doğru rol modelleri çıkarmak büyük bir önem arz etmektedir. Doğru rol modeller, bu sürecin en faydalı biçimde gelişmesine katkı sağlarlar. Konuşma becerisinin geliştirilmesinde ve konuşma kaygısının azaltılmasında tiyatro oyuncularının iyi birer rol model olacağı düşünülmektedir. Zira hem dile hakimiyetleri hem de çok uzun süre sahnede herhangi bir kaygı duymadan konuşma becerisini ifa etmeleri çocuklar tarafından örnek alınacak mahiyettedir.

Tiyatro ve tiyatro tekniklerini kullanan yaratıcı dramının, konuşma becerisinin geliştirilmesi ve konuşma kaygısının giderilmesi amacıyla kullanıldığı çalışmalar Altaç (2020), Kardaş (2018), Uysal (2014), Saygılı (2014), Işık (2014), Aykaç (2011), Arıbal (2006), Bayer (2006) tarafından yapılan çalışmalardır. İlgili çalışmalarda, çalışmanın odağında yaratıcı drama teknikleri, araç metin olarak tiyatro metinleri, bir tiyatro metnini sahneleme

süreci yer almaktadır. Bu çalışmada, öğrenciler tiyatro izleyicisi konumundadır. Tiyatro oyunlarının dil aktarım sürecinde etkili bir araç, tiyatro oyuncularının iyi bir konuşmacı rol modeli olduğu varsayılmaktadır. Öğrencilerin tiyatro oyunlarını izlemesinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştireceği, konuşma kaygılarını ise azaltacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Temel dil becerileri bir bütündür ve öğrencilere bu beceriler kazandırılırken tüm becerilerin aynı oranda geliştirilmesi hedeflenmektedir. Herhangi bir dil becerisinin kazanılmasında yaşanan eksiklik mutlak surette diğer dil becerilerine de yansiyacaktır.

Öğrencilerin aldıkları ana dili eğitimi bazı durumlarda dört temel dil becerisini geliştirmede yetersiz olabilmektedir. Bu durum, öğrencinin yaşamına doğrudan etki etmekte; bireyde öğrenme eksikliği ya da yanlışlığı oluşmasına, bireyin temel dil becerilerini kullanırken kaygı duymasına neden olmaktadır.

Konuşma becerisi, öğrencinin yaşamında hayati öneme sahiptir. Konuşma becerisini yaşının özelliklerine göre kullanamayan öğrenciler çevresiyle iletişim kurarken birtakım problemler yaşar. Öğrencinin kendini yeterince iyi ifade edememesi akademik başarısını da etkiler. Kendini ifade edemediği için öğrenme eksikliği yaşadığı izlenimi uyandırabilir. Bu durum uzun vadede öğrencide konuşma kaygısı oluşturabilir. Öğrencilerde oluşan konuşma kaygısının küçük yaşlarda giderilmesi onların kendini ifade edebilen, özgüveni yüksek, sosyal çevresiyle iletişimi kuvvetli bireylere dönüşmesine olanak sağlar.

Öğrencilerin konuşma kaygılarının giderilmesinde ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde farklı yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir. Çocuk tiyatrolarının bu doğrultuda kullanılacak yöntem – tekniklerden biri olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla araştırmada, öğrencilerin konuşma kaygısının giderilmesinde ve öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde tiyatro izlemenin etkisi araştırılmıştır.

Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problem sorusunu, “konuşma kaygısı olan öğrencilerin konuşma kaygılarının giderilmesinde ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde tiyatro izlemenin bir katkısı var mıdır?” cümlesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Tiyatro izleme etkinliğine katılan deney grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest başarı puanları ile Türkçe ders kitabındaki konuşma eğitimi etkinlikleri ile eğitim – öğretime devam eden kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Tiyatro izleme etkinliğine katılan deney grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği sontest başarı puanları ile Türkçe ders kitabındaki konuşma eğitimi etkinlikleri ile eğitim – öğretime devam eden kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği sontest başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Tiyatro izleme etkinliğine katılan deney grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest puanları ile Türkçe ders kitabındaki konuşma eğitimi etkinlikleri ile eğitim – öğretime devam eden kontrol grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Tiyatro izleme etkinliğine katılan deney grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği sontest puanları ile Türkçe ders kitabındaki konuşma eğitimi etkinlikleri ile eğitim – öğretime devam eden kontrol grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Deney grubunda yer alan öğrencilerin tiyatro izleme etkinliği ile ilgili düşünceleri nelerdir?
6. Öğretmen görüşüne göre deneysel işlemin sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ders içi performanslarında herhangi bir fark bulunmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Konuşma kaygısı olan öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve konuşma kaygılarının azaltılması için tiyatro izleme etkinliğinin kullanıldığı bu çalışmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırma deseni kullanılmıştır. “Karma yöntem araştırması, felsefi varsayımları ve kuramsal çerçeveleri içeren farklı araştırma desenlerinin kullanılmasını, nitel ve nicel verilerin toplanmasını ve bu iki veri türünün bütünleştirilmesini kapsayan bir araştırma yaklaşımıdır” (Creswell, 2017:4). Araştırmada, karma yöntem araştırma desenlerinden iç içe desen kullanılmıştır. İç içe desende araştırmacı verilerini geleneksel nicel ve nitel desenler içinde toplar ve analiz eder (Creswell&PlanoClark, 2015:80). İç içe desen, yalnızca bir veri setinin olmadığı, farklı soruların cevaplanması gerektiği durumlarda kullanılır (Creswell&PlanoClark, 2015:98). İç içe karma araştırma deseninde veriler birleşik ya da sıralı olarak kullanılır. Ancak ya nicel ya da nitel veriler daha geniş bir desenin içine yerleştirilir. Bu veri kaynakları desenin tümünü destekler durumdadır (Creswell, 2017:17).

Araştırmanın nicel boyutunu belirlemek amacıyla öntest - sontest denkleştirilmemiş kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise görüşme ve odak grup görüşmesi yöntemleri kullanılarak elde edilmiştir. Nitel verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2018 – 2019 eğitim – öğretim yılında İstanbul ilinin Fatih ilçesindeki bir ortaokulda 6. Sınıfa devam eden 10 deney, 10 kontrol grubu öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem metodu kullanılmıştır. Ölçüt örneklem, daha önceden belirlenen birtakım ölçütler hakkında çalışmaya olanak sağlayan bir örneklem çeşididir. Araştırmada ölçüt örneklem metodu seçilmesinin nedeni konuşma kaygısı olan öğrencilerin belirlenmesidir. Konuşma

kaygısı olan öğrenciler belirlenerek deney ve kontrol grubu öğrencilerinin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın örneklem grubu oluşturulurken aynı okulda okuyan, 6. sınıfa devam eden 60 öğrenciye Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği uygulanmış, konuşma kaygı düzeyi en yüksek olan öğrenciler listelenmiştir. Listedeki tek sayılı öğrenciler deney grubuna, çift sayılı öğrenciler kontrol grubuna alınmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma, 2018 – 2019 eğitim – öğretim yılında İstanbul ili Fatih ilçesinde bir ortaokulda 6. sınıfta okuyan ve konuşma kaygısı olan 10 deney, 10 kontrol grubu öğrencisiyle; Pollyanna, Bisküvi Adam, Üzgün Ağaçlar Ülkesi, Keloğlan Keleşoğlan ve Hayal Çalan Cadı adlı tiyatro oyunları ile sınırlandırılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın nicel verileri Konuşma Becerisi Değerlendirme Formu, Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği ve Öğrenci Tanıma Formu ile; nitel verileri odak grup görüşmesi ve görüşme metoduyla toplanmıştır.

Öğrenci Tanıma Formu araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve deneysel işlem öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin aile bilgileri, sosyo – ekonomik durum ile kültürel faaliyetlere olan ilgisi hakkında ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulanmıştır.

Aykaç (2011) tarafından geliştirilen Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği araştırmacıdan gerekli izinler alınarak deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma beceri düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği araştırmacı tarafından uygulanmış ve puanlaması yapılmıştır. Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği, deneysel işlemden önce deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulanmış, her iki grubun mevcut durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Her iki grup da Türkçe dersinde ders kitabında yer alan konuşma etkinliklerine katılmıştır. Deney grubu öğrencilerine deneysel süreç boyunca 5 farklı tiyatro oyunu izletilmiş, kontrol grubu öğrencilerine ise Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen konuşma becerisi uygulamaları uygulanmıştır. Kontrol grubu öğrencilerine bu uygulamalar dışında herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır.

Melanlıoğlu ve Demir (2014) tarafından geliştirilen Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği araştırmacıdan gerekli izinler alınarak deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kaygı düzeyini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği, deneysel işlemden önce deney ve kontrol grubunu belirlemek amacıyla; deneysel işlemden sonra deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kaygı düzeyleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla uygulanmıştır.

İstanbul, kültürel etkinlikler açısından oldukça zengin bir şehirdir. Pek çok farklı kültür – sanat etkinliğine ev sahipliği yapan şehirde üç farklı tiyatro kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlar İstanbul Devlet Tiyatrosu, İstanbul Şehir Tiyatrosu ve özel tiyatrolar olarak gruplanmaktadır. İstanbul Devlet Tiyatrosu, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı himayesinde, İstanbul Şehir Tiyatrosu İstanbul Büyükşehir Belediyesi himayesinde, özel tiyatrolar ise özel sermaye ile kurulan tiyatrolardır. Tiyatro sezonu boyunca üç kurumda da farklı içerikte ve

sayıda çocuk oyunları sergilenmektedir. Deneysel işlem için çocuk oyunları seçilirken İstanbul'un sahip olduğu bu kültürel zenginlikten yararlanılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin farklı kurumlardan çıkan çocuk oyunlarının farkına varmaları ve farklı tiyatro kültürlerini görmeleri için üç farklı kurumdan çocuk oyunları seçilmiş, deney grubu öğrencilerine izletilmiştir. Deney grubu öğrencilerine izletilecek olan çocuk oyunları belirlenirken seçilen oyunların öğrencilerin yaş grubuna uygun olması, temel dil becerilerini geliştirmeye katkı sağlayacak düzeyde olması, farklı temalarda yazılmış olması gibi kriterlere dikkat edilmiştir. Bu amaçla, Pollyanna, Bisküvi Adam, Üzgün Ağaçlar Ülkesi, Keloğlan Keleşoğlan, Halay Çalan Cadı adlı tiyatro oyunları belirlenmiştir. Oyunlardan Pollyanna, Bisküvi Adam, Üzgün Ağaçlar Ülkesi, İstanbul Şehir Tiyatroları; Keloğlan Keleşoğlan, İstanbul Devlet Tiyatroları; Hayal Çalan Cadı, Zorlu Çocuk Tiyatrosu çatısı altında sergilenmektedir.

Deneysel işlemin ardından deney grubu öğrencileriyle odak grup görüşmesi, Türkçe dersi öğretmeniyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesiyle öğrencilerin deneysel süreç hakkındaki düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Türkçe dersi öğretmenin deneysel sürecin derse etkisi hakkındaki düşünceleri ise görüşme yoluyla belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın nicel verilerinin analizinde sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan istatistik programı SPSS Paket Programı'nın 24. versiyonu kullanılmıştır. Araştırmada deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği ile Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest ve sontest puanlarının Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile normallik dağılımları incelenmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonucunda öntest – sontest puanların normal dağılım gösterdiği, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ise normal dağılım aralığında olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak araştırmada parametrik istatistiksel yöntemlerden t testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır.

Nitel verilerinin analizinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde benzer temalar bir araya getirilerek yorumlanır. (Büyüköztürk, 2020:9) içerik analizi ile odak grup görüşmesi ve görüşme yoluyla elde edilen veriler üzerinde kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Belirlenen kodlar bir araya getirilmiş, ortak noktalar belirlenip sınıflandırılmış ve kategorilere ayrılmıştır. Kategoriler sınıflandırılarak temalar belirlenmiştir.

BULGULAR

1.Alt Probleme İlişkin Bulgular

Deney grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest başarı puanları ile kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest başarı puanları **Tablo 1.**'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği Öntest Puanlarının t Test Sonuçları

KonuşmaBecerisiDeğerlendirmeÖlçeği	Aritmetik Ortalama	N	Standart Sapma	t	sd	p
Deney Grubu Öntest Puanı	54,0	10	6,81502	-,185	9	,857
Kontrol Grubu Öntest Puanı	54,6	10	8,12677			

Tablo 1. incelendiğinde deney grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest puanları ile kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest puanları t testi ile karşılaştırıldığı görülmektedir. Analiz sonucunda her iki grubun ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir ($p>.05$). Bu durumda deney grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest puanı ile kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest puanlarının birbirine denk olduğu söylenebilir.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Deney grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği sontest başarı puanları ile kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği sontest başarı puanları **Tablo 2.**'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği Sontest Puanlarının t Test Sonuçları

KonuşmaBecerisiDeğerlendirmeÖlçeği	Aritmetik Ortalama	N	Standart Sapma	t	sd	p
Deney Grubu Sontest Puanı	62,3	10	5,69698	2,648	9	,027
Kontrol Grubu Sontest Puanı	56,3	10	7,80385			

Tablo 2. incelendiğinde deney ve kontrol grubunun Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği sontest başarı puanları karşılaştırıldığı görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda deney ve kontrol gruplarının ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p\leq.05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde, deney grubu sontest puanlarının kontrol grubu sontest puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla deneysel işlem olarak uygulanan tiyatro izleme etkinliğinin, deney grubu öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmede olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Deney grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest başarı puanları ile kontrol grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest başarı puanları **Tablo 3.**'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği Öntest Puanlarının t Test Sonuçları

KonuşmaBecerisiKaygıÖlçeği	Aritmetik Ortalama	N	Standart Sapma	t	sd	p
Deney Grubu Öntest Puanı	108,2	10	7,89937	-,394	9	,702
Kontrol Grubu Öntest Puanı	109,9	10	8,88757			

Tablo 3. incelendiğinde deney ve kontrol grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest puanları t testi ile karşılaştırıldığı görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda grup ortalama puanları arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir ($p>.05$). Dolayısıyla deneysel uygulama öncesi deney ve kontrol gruplarının Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest puanlarına göre birbirine denk olduğu söylenebilir.

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Deney grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği sontest başarı puanları ile kontrol grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği sontest başarı puanları **Tablo 4.**'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği Sontest Puanlarının t Test Sonuçları

KonuşmaBecerisiKaygıÖlçeği	Aritmetik Ortalama	N	Standart Sapma	t	sd	p
Deney Grubu Öntest Puanı	120,7	10	18,14173	2,379	9	,041
Kontrol Grubu Öntest Puanı	99,2	10	19,30918			

Tablo 4. incelendiğinde deney ve kontrol grubunun Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği sontest başarı puanları karşılaştırıldığı görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda deney ve kontrol gruplarının ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde, deney grubu sontest puanlarının kontrol grubu sontest puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla deneysel işlem olarak uygulanan tiyatro izleme etkinliğinin, deney grubu öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmede olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

5. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tiyatro etkinliği ile ilgili araştırmacının öğrencilerle gerçekleştirdiği odak grup görüşmesi sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda *tiyatro etkinliği ile ilgili düşünceler ve kaygı ile ilgili düşünceler* şeklinde 2 tema ortaya çıkmıştır. Tiyatro izleme etkinliğine katılan deney grubu öğrencilerinin tiyatro izleme etkinliği ile ilgili görüşleri **Tablo 5.** ve **Tablo 6.**'da gösterilmiştir.

Tablo 5. Deney Grubu Öğrencilerinin Odak Grup Görüşme Sonucuna Göre Tiyatro Etkinliği ile İlgili Düşünceler Teması

Temalar	Kategoriler	Kodlamalar
Tiyatro Etkinliği ile İlgili Düşünceler	Etkinlik Öncesi Tiyatro Düşüncesi	Önemli değildi
		Alakam yoktu
		Bilgim yoktu
		Sıkıcıydı
		Sadece kukla oyunu
		Güzel bir şey
	Etkinlik Sonrası Tiyatro Düşüncesi	Toplumu bilinçlendirir
		Eğlenceli
		Hayal Çalan Cadı
	Oyunları Beğenme	Pollyanna
		Bisküvi Adam
		Keloğlan Keleşoğlan

Tablo 5. incelendiğinde, *tiyatro etkinliği ile ilgili düşünceler* teması altında *etkinlik öncesi tiyatro düşüncesi*, *etkinlik sonrası tiyatro düşüncesi*, *oyunları beğenme* kategorilerinin oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciler ile yapılan görüşmede tiyatro etkinliği ile ilgili temalar kategorisinde 12 kodlama gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamalar "*önemli değildi, alakam yoktu, bilgim yoktu, sıkıcıydı, sadece kukla oyunu, güzel bir şey, toplumu bilinçlendirir, eğlenceli, Hayal Çalan Cadı, Pollyanna, Bisküvi Adam, Keloğlan Keleşoğlan*" şeklindedir. Tiyatro ile ilgili öğrenci görüşlerine "*Tiyatroya gitmeden önce çok sıkıcı buluyordum. Gittiğim zaman oradaki eğlenceler, şarkılar falan çok hoş geldi*" örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 6. Deney Grubu Öğrencilerinin Odak Grup Görüşme Sonucuna Göre Kaygı ile İlgili Düşünceler Teması

Temalar	Kategoriler	Kodlamalar
Kaygı İle İlgili Düşünceler	Etkinlik Öncesi Sosyal Kaygı	Kaygılarım oluyordu
		Birazcık korkuyordum
		Biraz utanıyordum
	Kaygı Nedeni	Eleştirilme
		Korku
		Utanma
	Tiyatro Etkinliği Sonrası Kaygı Değişimi	Azaldı
		Ara sıra
		Daha rahat konuşuyorum

Tablo 6. incelendiğinde, *kaygı ile ilgili düşünceler* teması altında *etkinlik öncesi sosyal kaygı, kaygı nedeni, tiyatro etkinliği sonrası kaygı değişimi* kategorilerinin oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciler ile yapılan görüşmelerde kaygı ile ilgili düşünceler temaları içerisinde 9 kodlama gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamalar “*kaygılarım oluyordu, birazcık korkuyordum, biraz utanıyordum, eleştirilme, korku, utanma, azaldı, ara sıra, daha rahat konuşuyorum*” şeklindedir. Yapılan kodlamalara öğrencilerin ifadelerinden “*Tiyatrodan sonra konuşmalarımda kaygım azaldı. Bu yüzden artık konuşurken kendimde bir değişiklik hissediyorum*”. “*Eskiden korkuyordum konuşma yapmaktan. Hala biraz korkum var ama dindi, şu an fazla yok*” örnek olarak gösterilebilir.

6. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada tiyatro izlemenin Türkçe dersine ilişkin etkisini belirlemek amacıyla Türkçe dersi öğretmeniyle görüşme düzenlenmiştir. Görüşme yapılan öğretmen erkektir ve bu okulda 8 yıldır çalışmaktadır, farklı gruptaki öğrencilerle daha önce 2 kez tiyatro etkinliği gerçekleştirmiştir. Tiyatro etkinlikleri ile ilgili olarak Türkçe öğretmeni ile gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğretmenin ifadelerinden *tiyatro etkinliği ile ilgili düşünceler ve kaygı ile ilgili düşünceler* şeklinde 2 tema ortaya çıkmıştır Türkçe dersi öğretmenin tiyatro izlemenin Türkçe dersine etkisine ilişkin görüşüne ait bulgular **Tablo 7.** ve **Tablo 8.**'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Türkçe Öğretmeniyle Gerçekleştirilen Görüşmenin Sonucuna Göre Tiyatro Etkinliği ile İlgili Düşünceler Teması

Temalar	Kategoriler	Kodlamalar
Tiyatro Etkinliği ile İlgili Düşünceler	Öğrencilerde Etkinlik Öncesi Tiyatro Düşüncesi	Merak etme
		İsteklilik
		Maddi sorunlar
		İzin sorunları
		Uzaklık
		Mutlu
	Etkinlik Sonrası Tiyatro Düşüncesi	Beğenme
		Tiyatro topluluğu
		Mutluluk paylaşma
	Etkinlik Türkçe Dersi İlişkisi	Örnek olma
		Kendilerini ifade
		Özgüven
		Dersi daha iyi dinleme

Tablo 7. incelendiğinde *tiyatro etkinliği ile ilgili düşünceler* teması içerisinde "öğrencilerde etkinlik öncesi tiyatro düşüncesi, etkinlik sonrası tiyatro düşüncesi, etkinlik Türkçe dersi ilişkisi" şeklinde 3 kategori ortaya çıkmıştır. Tema içerisinde öğretmenin verdiği ifadelerden 13 kodlama gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamalar "merak etme, isteklilik, maddi sorunlar, izin sorunları, uzaklık, mutlu, beğenme, tiyatro topluluğu, mutluluk paylaşma, örnek olma, kendilerini ifade, özgüven, dersi daha iyi dinleme" şeklindedir. Türkçe öğretmenin gerçekleştirilen tiyatro etkinliği ile ilgili görüşme formundaki sorulara verdiği ifadeler tiyatro ile ilgili düşüncelerine "Okul dışındaki etkinlikleri çok merak ediyorlardı. Tiyatro da bunlardan biriydi...", "...öğrencilerin izlemesi için seçilen tiyatro oyunları çok güzel oyunlardı. Tiyatro oyunlarını çok beğendiler...", "Deney grubundaki öğrenciler dersi daha iyi dinledi..." örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 8. Türkçe Öğretmeniyle Gerçekleştirilen Görüşmenin Sonucuna Göre Kaygı ile İlgili Düşünceler Teması

Temalar	Kategoriler	Kodlamalar
Kaygı ile İlgili Düşünceler	Tiyatro Etkinliği Sonrası Kaygı Değişimi	Azalma
		Özgüven
		Okul dışına çıkma
	Konuşma Becerisi Deney Grubu	Gelişme oldu
		Kendini ifade
		Derse daha aktif katıldı
Konuşma Becerisi Kontrol Grubu	Değişim olmadı	
	Üzüldüler	

Tablo 8. 'e göre analiz sonucunda ortaya çıkan *kaygı ile ilgili düşünceler* temasında "tiyatro etkinliği sonrası kaygı değişimi, konuşma becerisi deney grubu, konuşma becerisi kontrol grubu" şeklinde 3 kategori ortaya çıkmıştır. Tema içerisinde yer alan kategorilerde 8 kodlama gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamalar "azalma, özgüven, okul dışına çıkma, gelişme oldu, kendini ifade, derse daha aktif katıldı, değişim olmadı, üzüldüler" şeklindedir. Türkçe öğretmenin öğrencilerin konuşma kaygısı ile ilgili düşüncelerine "...öğrencilerin konuşma kaygılarında büyük bir azalma meydana geldi. Özgüvenleri yükseldi...", "Deney grubundaki öğrenciler derse daha aktif katıldı..." örnek olarak gösterilebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tiyatro izlemenin konuşma becerisi ve konuşma kaygısına etkisinin incelendiği bu çalışmada deney grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları öntest puanları ile kontrol grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları öntest puanları t testi ile karşılaştırıldığında her iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum her iki grubun da benzer konuşma beceri düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Deney grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeğinden aldıkları öntest puanları ile kontrol grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeğinden aldıkları öntest puanları t testi ile karşılaştırıldığında her iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum her iki grubun da benzer konuşma kaygı düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Deney sürecinin ardından deney ve kontrol grubu öğrencilerine Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği ve Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği yeniden uygulanmıştır. Deney grubu öğrencilerinin Deney grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği

öntest – sontest puanları t testine göre karşılaştırıldığında deneysel işlemten sonra deney grubu öğrencilerinin konuşma becerilerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin konuşma becerilerinde anlamlı düzeyde bir gelişme meydana gelmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği öntest – sontest puanları t testine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ders kitabındaki konuşma etkinlikleriyle konuşma eğitimine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin konuşma becerilerinde herhangi bir değişim meydana gelmemiştir.

Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest – sontest puanları t testine göre karşılaştırıldığında deneysel işlemten sonra deney grubu öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kaygı düzeylerinde anlamlı düzeyde bir azalma meydana gelmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin Konuşma Becerisi Kaygı Ölçeği öntest – sontest puanları t testine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ders kitabındaki konuşma etkinlikleriyle konuşma eğitimine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin konuşma kaygı seviyelerinde herhangi bir değişim meydana gelmemiştir.

Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan odak grup görüşmesi ve görüşmenin sonuçları içerik analiziyle incelenmiştir. Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesi sonuçlarına göre *tiyatro etkinliği ile ilgili düşünceler ve kaygı ile ilgili düşünceler* olmak üzere 2 farklı temaya ulaşılmıştır. Birinci temada *etkinlik öncesi tiyatro düşüncesi, etkinlik sonrası tiyatro düşüncesi, oyunları beğenme* kategorileri ortaya çıkmıştır. İkinci tema incelendiğinde *etkinlik öncesi sosyal kaygı, kaygı nedeni, tiyatro etkinliği sonrası kaygı değişimi* kategorileri belirlenmiştir.

Türkçe öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşme formunun içerik analizi sonuçlarına göre *tiyatro ile ilgili düşünceler ve konuşma kaygısı* ile ilgili düşünceler olmak üzere 2 farklı temaya ulaşılmıştır. Birinci tema incelendiğinde *etkinlik öncesi tiyatro düşüncesi, etkinlik sonrası tiyatro düşüncesi, Türkçe dersi ilişkisi* kategorilerine ulaşılmaktadır. İkinci tema incelendiğinde ise *tiyatro etkinliği sonrası kaygı değişimi, konuşma becerisi deney grubu, konuşma becerisi kontrol grubu* kategorilerine ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel verilerine göre; öğrenciler tiyatro etkinliğine katılmaktan memnundur. Deneysel işlem öncesinde deney grubu öğrencileri tiyatro hakkında detaylı bilgiye sahip değillerdir ve tiyatro oyunlarının sıkıcı olacağı hakkında önyargıya sahiptirler. Deneysel işlemin ardından tiyatronun eğlenceli, toplumu bilinçlendiren, güzel bir etkinlik olduğunu düşünmeye başlamışlardır. Deneysel işlem öncesinde deney grubu öğrencilerinin konuşma ile ilgili düşünceleri eleştiri, kaygı, korku ve utanma duygularını içerirken deneysel işlemten sonra konuşma ile ilgili düşüncelerinde kaygıda azalma, daha rahat konuşma duyguları görülmüştür. Türkçe dersi öğretmeni ise deneysel işlemin ardından deney grubu öğrencilerinin derse katılımında bir artış olduğunu, kontrol grubu öğrencilerinin durumunda bir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin tiyatroya gitmekten keyif aldığını, özgüvenlerinin ve kendilerini ifade güçlerinin arttığını, deney grubu öğrencilerinin sınıfta tiyatro ile ilgili bilgiler paylaştıklarını, tiyatro izleme etkinliğine katılmayan öğrencilerin üzgün olduğunu, deney grubu öğrencilerinin bir tiyatro topluluğu kurma isteğinin olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmanın nitel ve nicel verilerinin sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Araştırmanın sonuçları, Altaç (2020), Kardeş (2018), Uysal (2014), Saygılı (2014), Işık (2014), Aykaç (2011), Arıbal (2006), Bayer (2006) 'in çalışmalarıyla benzer sonuçlar göstermektedir.

Altaç (2020) çalışmasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin dil becerilerinin geliştirilmesinde tiyatro metinlerinden yararlanmanın etkili olacağı sonucuna ulaşmıştır. Kardaş (2018) çalışmasında 6. sınıf öğrencilerinin konuşma kaygılarının giderilip konuşma becerisinin geliştirilmesinde yaratıcı dramın etkisini araştırmıştır. Yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde etkili olmaktadır. Uysal (2014) çalışmasında öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama modelinin etkisini araştırmış, bu modelin öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerini akademik olarak geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Saygılı (2014) mesleki İngilizce dersi gören öğrencilerin İngilizce konuşma becerilerinin geliştirilmesinde tiyatrodan yararlanmış ve tiyatronun İngilizce konuşma becerisini geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Işık (2014) araştırmasında tiyatro metninin temel dil becerisinin geliştirilmesinde araç metin olarak kullanımını belirlemeye çalışmıştır. Ders kitaplarında tiyatro metinlerinden araç metin olarak yeterince yararlanılmadığını belirtmiştir. Aykaç (2011) çalışmasında çocuk edebiyatı metinleri destekli yaratıcı drama çalışmalarının anlatma becerisine etkisini araştırmış, bu yöntemin anlatma becerisini geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Arıbal (2006) çalışmasında drama metoduyla dört temel dil becerisini geliştirmeyi amaçlamıştır. Öğrenciler aldıkları drama eğitiminin ardından tiyatro oyunu sergileyebilecek duruma gelmişlerdir. Bayer (2006) çalışmasında sokak çocuklarının iletişim becerisinin geliştirilmesinde drama ve tiyatronun rolünü araştırmıştır. Bu yöntem sayesinde çocuklardaki iletişim becerisinin arttığı gözlemlenmiştir. Yaratıcı drama ve tiyatronun kullanıldığı ilgili çalışmalar öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişmesine katkı sağlamakta, öğrencilerin konuşma kaygısını ise azaltmaktadır. Bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde tiyatro izleme etkinliğinin de konuşma becerisini geliştirdiği ve konuşma kaygısını azalttığı sonucuna ulaşılmaktadır. İlgili araştırmaların sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Öğrencilerin eğitim hayatları boyunca farklı tiyatro oyunları ile karşılaşmaları oldukça önemlidir. Tiyatro oyunları öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede etkili bir metot olduğu düşünülmektedir. Ayrıca tiyatro vasıtasıyla öğrencilerin estetik zevk ve eleştirel düşünme becerisi kazanması mümkündür. Öğrencilerin okul dışındaki mekânlarda bulunması onların özgüvenini yükselten bir faaliyettir. Tiyatro salonlarında tiyatro izlemek için buluşan insanlar görgü kurallarına hâkim, topluluk içinde bir eserin nasıl izleneceğini bilen kişilerdir. Öğrenciler küçük yaşlardan itibaren tiyatro salonlarına götürülürse gizil öğrenme sayesinde tiyatro izlemek için gerekli olan adaba erken yaşlarda kavuşacaklardır. Ayrıca tiyatro oyuncularını Türkçemizi en latif ve en doğru biçimde kullanan kişilerdir. Öğrencilerin temel dil becerilerini kazandığı süreçte onlara iyi birer rol model olacaklardır. Öğrencilerin izledikleri her oyun onlara düşünmeleri için bambaşka bir alanyaratacaktır. Böylelikle farklı bakış açılarıyla daha önce düşünmeye fırsat bulamadıkları konular hakkında fikir yürütebileceklerdir. Bu doğrultuda eğitim – öğretim faaliyetleri planlanırken tiyatrodan yararlanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Altaç, E. (2020). *Edebi bir metin türü olan tiyatronun yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı ve dört beceriye katkısı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

- Arıbal, P. (2006). *12-13 yaş grubu çocuklarla drama yöntemiyle bir oyun sahnelenmesi sürecinin değerlendirilmesi ve bir örnek olarak "Umut Üşür Sokaklarda"*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baki Y., & KARAKUŞ N. (2015). "A research on speech anxiety of prospective Turkish teachers", *Anthropologist*, cilt.21, (ss.271-276.)
- Bayer, M. (2006). *Sokak çocuklarının eğitiminde drama ve tiyatroyun kullanılması ve bir uygulama*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyükköztürk, Ş. (2020). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Akademi.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Ankara Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Creswell, J.W. (2017). *Araştırma deseni: nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: tasarımı ve yürütülmesi*. Anı Yayıncılık.
- Erdem, İ. (2014). *Konuşma eğitimi: kuram, uygulama ve değerlendirme*. E. Güzel & Karatay (Eds.), *Türkçe Öğretimi El Kitabı*, (ss. 181-220). Pegem Akademi.
- Işık, S. (2014). *Türkçe eğitiminde araç metin olarak tiyatro eserlerinin önemi ve dil becerilerini geliştirmedeki rolü*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kardaş, N. (2018). *Drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma becerisi ve kaygısına etkisi: karma yöntem araştırması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırbaş, A. (2019). *2019 Türkçe dersi öğretim programı -1- genel çerçeve*. E. Akçay & Kardaş (Eds.), *Türkçe Dersi Öğretim Programları*. (ss. 145-165). Pegem Yayıncılık.
- Kuyumcu, F. N. (2003). *Çocuklarla tiyatro eğitiminde tiyatro*. Papirüs Yayınevi.
- Melanlioğlu, D., & Demir, T. (2014). Ortaokul öğrencileri için konuşma kaygı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 47(1), 103-124.
- Millî Eğitim Bakanlığı. [20.05.2020]. *Türkçe dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>
- Özcan, M. F. (2020). *Konuşma kaygısı*. E. Alyılmaz & Ürün Karahan (Eds.), *Konuşma Eğitimi* (ss. 67-90). Fenomen Yayıncılık.
- Sallabaş, M. E. (2011). *Aktif öğrenme yönteminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Saygılı, H. K. (2014). *Mesleki İngilizce alan öğrencilerin konuşma becerilerini tiyatro ile geliştirme vaka çalışması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şener, S. (2016). *Dünden bugüne tiyatro düşüncesi*. Dost Kitabevi.
- Temizyürek, F., & Erdem, İ., & Temizkan, M. (2016). *Konuşma eğitimi sözlü anlatım*. Pegem Akademi.
- Uysal, B. (2014). *Dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uzgören, S. (2013). *Teknik ve örnekleriyle ilköğretimde tiyatro*. Nobel Yayıncılık.
- Yaman, E. (2016). *Konuşma sanatı*. Akçağ Yayınları.